

V I Lenin

Ett försök till klassificering av de politiska partierna i Ryssland

Som vi vet har RSDAP:s enhetskongress undandragit sig uppgiften att göra en klassanalys av de politiska partierna i Ryssland och att definiera den proletära hållningen gentemot dessa partier. Dess allmänna bekräftande av Amsterdamresolutionen var ingenting annat än ett sätt att undvika frågan. Ändå kräver revolutionen ihärdigt att vi tillämpar den marxistiska metoden och den marxistiska teorin för att belysa dessa partiers djupa och högintressanta bildningsprocess, som av uppenbara skäl är snabbare och mer intensiv i Ryssland än någon annanstans.

Denna process, som naturligtvis inte på långa vägar har avslutats, har ännu inte gett några helt stabila resultat. En sådan process kan dock *aldrig* avslutas i ett kapitalistiskt samhälle och dess resultat kan bli stabila blott om revolutionen, det drastiska nedrivandet av hela den politiska överbyggnaden, når ett stadium av stagnation. Därför kan vi inte under några omständigheter uppskjuta vår analys av de borgerliga partierna, så mycket mindre som oktoberfriheternas och den första dumans perioder otvivelaktigt redan producerat viktiga resultat, som inte får ignoreras. Den öppet revolutionära kampen genom strejker, uppror etc och den nya valrörelsen kommer att av vårt parti kräva en klar och exakt definition av dess hållning gentemot de olika partierna. Detta är möjligt blott på basen av en klassanalys.

Låt oss börja med att räkna upp de mer eller mindre viktiga politiska partierna (eller kanske *partityperna*¹) i ordning från ”höger” till ”vänster”. 1. Ryska folkets förbund, monarkisterna etc. 2. Partiet för lag och ordning 3. Oktobristerna. 4. Partiet för fredlig förnyelse. 5. Partiet för demokratiska reformer. 6. Kadeterna. 7. Fritänkarna bezzaglavtzi etc 8. De arbetandes folksocialister. 9. Socialistrevolutionärerna. 10. Maximalisterna. 11. Socialdemokraterna – mensjeviker och bolsjeviker.

Vi räknar inte anarkisterna, ty det vore alltför riskabelt att kalla dem (och kanske maximalisterna) ett politiskt parti. I denna brokiga serie av partier, kan vi klart urskilja 5 *huvudtyper*: 1. De svarta hundradena. 2. Oktobristerna 3. Kadeterna 4. Trudovikerna och 5. Socialdemokraterna – Riktigheten i denna klassificering bevisas genom analysen av klassnaturen hos vart och ett av partierna.

Det kan inte råda något tvivel om behovet av att skilja ut Socialdemokratiska Partiet såsom en särskild typ. Det är en typ som är gemensam för hela Europa. I Ryssland är det det enda *arbetarpartiet, proletariatets parti*, både till sin sammansättning och till sin strängt konsekventa proletära ståndpunkt.

Vidare är det lika tydligt att trudovikerna också måste särskiljas såsom en typ för sig. De innefattar: De arbetandes folksocialistiska parti, socialistrevolutionärerna själva, och tillslut maximalisterna. De baserar alla sin teoretiska ståndpunkt på ”arbetets princip”. De söker alla

¹ Vi säger *partityper*, för det första emedan det är omöjligt att hålla reda på alla småavdelningar och inte heller är de viktiga (t ex är skillnaden mellan Progressiva Industripartiet eller Disco och Partiet för lag och ordning helt försumbar): för det andra emedan det skulle vara fel att bara betrakta de partier som formellt uppträtt på den politiska arenan och ignorera klart definierade politiska trender. Den allra minsta förändring i det politiska klimatet skulle vara tillräckligt för att inom några veckor förvandla dessa trender till reguljära *partier*.

Författaren

Beteckningen ”Disco” härrör från de ryska initialerna i partinamnet: Konstitutionalisternas Demokratiska union, Ö.A.

förena och blanda proletärerna med småproducenterna till en enda grupp – ”de arbetande”. De strävar huvudsakligen efter böndernas stöd. Riksduman, där bondedeputerades majoritet utgjorde en särskild ”trudovikgrupp” bevisade i själva verket att dessa tendenser (mer eller mindre) lyckats lägga en faktisk grundval för en politisk organisation bland bönderna.

Det är sant att de politiska partierna av denna typ har en långt mindre definitiv och slutgiltig form än det socialdemokratiska partiet. Till namnet existerar inte maximalisternas parti, även om deras avsplittring från socialistrevolutionärerna är ett fullbordat faktum, bekräftat genom deras oberoende aktioner, både litterära och terroristiska. I riksduman bildade socialistrevolutionärerna inte någon egen grupp, utan agerade bakom ryggen på en *sektion* av trudovikerna. De arbetandes folksocialistiska parti, står på samma sätt blott i begrepp att födas, ehuru redan dess litterära aktivitet utövas. Inte bara i allians med socialistrevolutionärerna själva utan ibland helt oberoende av dem. Dess ledare i duman agerade också delvis tillsammans med socialistrevolutionärerna och delvis oberoende av dem. ”Protokoll från socialistrevolutionära partiets första kongress” (Paris 1906) visar också de arbetandes folksocialister såsom en distinkt ”grupp”, som uppträder oberoende av det socialistrevolutionära partiet. Kort sagt finner vi i detta läger: 1. Ett hemligt parti (socialistrevolutionärerna), helt oförmöget att skapa någon form av stabil massorganisation och oförmöget att agera oberoende under egen fana, vare sig i riksduman eller i litteraturen under friheternas period; 2) Ett *spirande* legalt parti (de arbetandes folksocialisterna) som agerade som grupp på socialistrevolutionära partiets kongress (dec 1905) men som hittills varit ur stånd att ens påbörja bildandet av en massorganisation och som i sin litteratur och i riksduman merendels agerar i allians med socialistrevolutionärerna. Det faktum, att efter två perioder av relativ frihet (”Oktober”, och ”duma”-perioderna) trudovikerna fortfarande förblivit en politisk formlös sammanslutning, kan naturligtvis inte betecknas som någon slump. Utan tvivel beror detta i någon utsträckning på det förhållandet att småbourgeoisin (i synnerhet på landsbygden) är mindre förmögen till organisation än proletariatet. Utan tvivel återspeglar den ideologiska förvirringen bland trudovikerna också det extremt besvärliga läget för småproducenten i det nuvarande samhället: den extrema högerflygeln av trudovikerna (De arbetandes folksocialistiska parti, under ledning av Pesjechonov et consortes) skiljer sig mycket litet från kadeterna, ty den har från sitt program uteslutit både republikanismen och kravet på all jord. Trudovikernas extrema vänster, maximalisterna, skiljer sig mycket litet från anarkisterna.

Dessa två extremer visar så att säga omfånget av de politiska svängningarna bland den arbetande småbourgeoisin. Att småbourgeoisin skulle visa prov på en sådan instabilitet är helt förklarligt från ekonomiska utgångspunkter. Otvivelaktigt kommer den ryska revolutionens omedelbara framtid snarare att öka än minska denna instabilitet. Men, när vi observerar och förklarar denna instabilitet, får vi inte förlora ur sikte den enorma politiska betydelsen hos dessa partier av trudoviktyp. En verklig politisk frihet kommer *mest av allt* att stärka *dessa partier*, ty i frånvaro av politisk frihet är deras förmåga till organisation mindre än bourgeoisins, och också mindre än proletariatets. Å andra sidan är i ett huvudsakligen småborgerligt och bondedominerat land som Ryssland, bildandet av ideologiskt vacklande, politiskt instabila men ytterligt stora småborgerliga eller ”trudovik”-partier oundvikligt.

I ett land som Ryssland beror utgången av den borgerliga revolutionen mest av allt på småproducenternas politiska beteende. Att storbourgeoisin kommer att förråda revolutionen står utom allt tvivel (de har redan till 2/3 förrått den). Efter oktober och december behövs det inte något ytterligare bevis på att, vad det gäller de ryska arbetarna, proletariatet kommer att bli den mest pålitliga kampen. Småbourgeoisin är emellertid den variabla storhet som kommer att

bestämna utgången. Socialdemokraterna måste därför mycket noga följa dess nuvarande politiska pendlingar mellan en avskryvd kadetlojalitet och en djärv, hänsynslös revolutionär kamp. Och inte bara observera denna process, utan naturligtvis så det är möjligt utöva ett proletärt inflytande på den.

Vidare. Utan tvivel måste kadeterna särskiljas såsom en distinkt typ. Partiet för demokratiska reformer, till höger om dem, och fritänkarna, radikalerna etc till vänster, är inte någonting annat än helt obetydliga avsplittringar. Under den nuvarande politiska perioden är kadeterna en oberoende politisk typ. Vad som skiljer dem från trudovikerna är klart. Den typiske trudoviken är en politiskt medveten bonde. Han är inte främmande för en kompromiss med monarkin, för att lugnt kunna slå sig ned på sin *egen* torva under det borgerliga systemet, men i nuvarande läge koncentreras hans huvudsakliga ansträngningar på kampen för jord mot godsägarna, på kampen mot den feodala staten och för demokrati. Hans ideal är att avskaffa utsugningen. Men han uppfattar detta avskaffande på ett småborgerligt sätt och därför förvandlas *i själva verket* hans strävanden till en kamp, inte mot all utsugning, utan blott emot den utsugning som utövas av godsägare och storfinans. Kadeten är emellertid en typisk borgerlig intellektuell och ibland till och med en liberal jordägare. Hans huvudsakliga strävan är att kompromissa med monarkin för att sätta stopp för revolutioner. Kadeten är emellertid en typisk börsjobbare, totalt ur stånd att kämpa. Hans ideal är att föreviga den borgerliga exploateringen i respektabla, civiliserade, parlamentariska former. Hans politiska styrka ligger i sammanslutningen av en enorm massa borgerlig intellektuella, som är outhärliga i varje kapitalistiskt samhälle men naturligtvis absolut ur stånd att åstadkomma någon verklig förändring av det sociala systemet i detta samhälle.

Den typiske oktobristen är inte en borgerlig intellektuell utan en storborgare. Han är inte det borgerliga samhällets ideolog, han är dess verkliga herre. Eftersom hela hans intresse är direkt inriktat på den kapitalistiska utsugningen hyser han förakt för alla teorier. Han föraktar intelligentsian och till skillnad från kadeterna tillbakavisar han alla anspråk på ”demokrati”. Han är en borgerlig affärsman. Liksom kadeten eftersträvar han också en uppgörelse med monarkin, men hans idé om en sådan uppgörelse är inte något särskilt politiskt system, eller parlamentarismen, utan en överenskommelse mellan en handfull personer, eller ledare, med hovkamarillan i syfte att direkt underordna den dumma, klumpiga och asiatiskt korrupta ryska ämbetsmannakåren den härskande bourgeoisin. En oktobrist är en kadet som tillämpar sina borgerliga teorier inom affärslivet. En kadet är en oktobrist som, då han inte är sysselsatt med att utplundra arbetare och bönder, drömmer om ett idealt borgerligt samhälle. Oktobristen måste fortfarande lära sig en del om parlamentarisk etikett och politiskt hyckleri kombinerat med ett flirtande med demokratin. Kadeten måste fortfarande lära sig någonting av det borgerliga affärsskojeriets konst – och sedan kommer de utan tvivel oundvikligen att slå sig samman, helt oberoende av huruvida denna sammanslagning kommer att åstadkommas nu och av de nuvarande ”fredliga förnyarna”.

Men låt oss inte diskutera framtiden. Vår uppgift är att lära oss förstå nutiden. Med hela makten kvar i händerna på skurkarna kring hovet är det helt naturligt att blotta yttrandet av demokratiska fraser från kadeternas sida och deras ”parlamentariska” opposition *i själva verket* mera gagnat elementen till vänster om dem. Det är också naturligt att oktobristerna, som är direkt fientliga mot dessa element, i vrede vände sig från kadeterna och stödde (i valen till första duman) De svarta hundradena i regeringen.

De svarta hundradena är den sista typen bland våra politiska partier. Till skillnad från Gusjkov et consortes önskar de inte ”17-oktober-konstitutionen” utan självhärskardömet bevarande

och formella restauration. Det ligger i deras intresse att förevisa den smuts, okunnighet och korrupktion som blomstrar under den avgudade monarkens spira. De förenas i hovkamarillans frenetiska kamp för sina privilegier, för möjligheten att liksom förr utplundra, förtrycka och fjättra hela Ryssland. Deras beslutsamhet att försvara den nuvarande tsarismen till varje pris förenar dem ofta med oktobristerna, och det är därför det är svårt att beträffande vissa medlemmar i Partiet för lag och ordning säga var De svarta hundradena börjar och oktobristerna slutar.

Sålunda har den ryska revolutionen på mycket kort tid uppvisat de huvudtyper av politiska partier som motsvarar alla huvudsakliga klasser i det ryska samhället. Vi har ett parti för det klassmedvetna socialistiska proletariatet, partier för den radikala, eller radikalt inriktade, småbourgeoisin, i synnerhet för småbourgeoisin på landsbygden d.v.s. för bondeklassen, liberalt borgerliga partier, och reaktionärt borgerliga partier. De politiska bildningarna avviker från de ekonomiska klassindelningarna endast därigenom att de två sistnämnda grupperna motsvaras, inte av två, utan av tre grupper av politiska partier: Kadeterna, oktobristerna, och De svarta hundradena. Denna diskrepans förklaras emellertid helt av de tillfälliga särigheterna i den nuvarande situationen, då den revolutionära kampen har blivit synnerligen akut, då det är mycket svårt att skilja försvaret för envælde från ett totalt försvar för monarkin, när den ekonomiska klassificeringen (för progressiv resp. för reaktionär kapitalism) naturligtvis går på tvären mot den politiska klassificeringen (för eller emot den nuvarande regeringen). Emellertid är släktskapet mellan kadeterna och oktobristerna alltför tydligt och knappast någon kan förneka att bildandet av ett "big business" liberalt borgerligt parti är oundvikligt. För att summera: Uppkomstprocessen för de politiska partierna i Ryssland bekräftar på ett slående sätt riktigheten i marxismens teori.

P.S. Denna artikel skrevs före splittringen i 17-oktoberförbundet, Sjipovs avgång och det förestående bildandet av ett moderat, liberalt parti (vänsteroktobristerna, partiet för fredlig förnyelse, och högerkadeterna) verkar nu definitivt att reducera alla de ryska politiska partierna till de 4 huvudtyper som vi ser i varje kapitalistiskt land.

Proletarij, nr. 5, 30 september 1906.

Till innehållsförteckningen för artikelsamlingen [Lenin om parlamentariska val](#)